

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus Fejérmegyei Napló a vobis institutum ad catholicarum parvum proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására Fejérmegyei Napló. czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Szegényedünk.

Sokszor emlegetjük ezt a szomorú szót. Tapasztaljuk is magunkon is, másokon is, hogy közeledünk affelé a borzasztó fogalom felé, a melyet az áltoldi paraszt a maga találó eszejárásával *nincsetlenségnek* szokott nevezni. De hogy a piszkos hullámok ily kegyetlen erővel csavarják lefelé az örvény felé szegény hazánkat, nem hittük és nem képzeltük.

Nem a magunk fejéből beszélünk, hanem az országos statisztikai hivatal hideg számadatai alapján. Most nemrégiben terjesztette az ország szeme elé az 1899. évi forgalmi kimutatást, s ha beltekintünk, szomorú aggodás szállja meg lelkünket. Kié lesz ez az ország, ha ezen a meredek lejtőn megállani nem tudunk?

Az 1899-dik esztendőben 56-28 millió métermázsra árut vittünk ki s ezért befolyt az ország erszényébe 1200 millió korona. Behoztunk 39-01 millió métermázsra árut és fizettünk érte 1198 millió koronát. Vagyis kerek 1 millió forint maradt a zsebünkben.

Ez eddig igen jól volna. Ha az a 2 millió korona tényleg a mi zsebünkben

volna, akkor mi boldog emberek lennénk, boldogabbak mint Franciaország, boldogabbak mint Németország, a melyeknek nemesak hogy nem én be több pénz az általuk külföldre kivitt árukért, hanem évenként passzíval is dolgoznak, vagyis többet fizetnek a behozott árukért, mint a mennyit a kiviteli cikkekért évenként kapnak.

Hanem a mi Német- és Franciaországban megvan, az nincs meg nálunk. Ez a két ország ugyanis évenként sok-sok milliót kap kamat fejében azok után, a melyeket a külföldnek, köztük Magyarországnak is kölcsön adott.

Mi magyarok évenként 7—800 millió koronát fizetünk kamat fejében a külföldnek, különösen Francia- és Németországnak. Hol van ehhez az a nyomorult 2 milliócska, a melyet, mint kereskedelmi kivitelnak használtunk?

Az a két hatalmas ország, ha még egyszer akkora defecitell zárná is évi számadásait, azért főleglegből számolna el, de mit csinálunk mi, a kiknek nemzeti vagyona évenként 7—800 millió koronával fogy. Elfizetjük kamat fejében a külföldnek.

Magyarország nemzeti vagyonát, az

államét és a magánosokét összevéve 100 milliárdra, vagyis százezermillió koronára teszik. Ennek a tőkének hét-nyolcztized százalékát kamatra fizetjük a külföldnek.

Ha ezen az uton haladunk, ötven év múlva akár dobra üthetjük a fejünk felett az országot s eladják annak, a ki legtöbbet ígér érte.

Nem a magunk agvéreimi ezek, hanem az országos statisztikai hivatal adatai, a melynek köteleessége a valóságot előtárni, bármily rideg, bármily szomorú és kétségbeesítő legyen is az.

Ide vite hazánkat a liberalizmus gyors taligája. Ugy dicserik, úgy áradoznak a magasztalásában, hogy csak ez alatt az egyedül üdvözítő liberális lobogó alatt boldogulhat a magyar. Elhisszük, hogy vannak sokan, a kik boldogultak. Annyi bizonyos, hogy Tisza és Bányfi és az ő kollegái az ő liberalizmusból folyó dicsőségese állásaikból sok, igen sok pénzt zsebrevágtak, a viczinálástak, a fából vas-hidgyártók, a nyolcz-tíz-husz-féle banknál igazgatói állást elfoglaló urak dicsérhetik a liberalizmust, a mely őket egy-egy alázatos igen-ért évenként tízezerhez és százezerhez juttatta. Dicsérhetik a zsidók

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

A kath. legényegyletekről.

Irtá és a kath. legényegylet évi közgyűlésén felolvasta:

Bilkey Ferencz, az Egylet m. elnöke.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Valaki kérdezte ajmultkor tőlem, hogy mondjam meg, miben áll a kath. Legényegylet célja?

A milyen jóakarattal kérdezte tőlem ő, ép oly jó akarattal akarom megadni neki a feleletet rá én is.

Engedjék meg m. t. Uraim! hogy feleletül elmondjam egy ifjunak a történetét, úgy, a hogyan ma a lelkem előtt áll.

Egy iparos így mondta el nekem az élete történetét:

— Szegény szülőktől születtem. Apám iparos volt, becsületes, jó lelkű ember, szorgalmas és lelkiismeretes, mindenki szerette érte őt. Az anyám a megtestesült jószág volt, olyan jó, mint a milyen jó édes anyát képzelni csak lehet. Szelid kék szemei mindig ragyogtak, ha reám tekintettek, még most is mintha ajkaimon érezném a csókját, arcomon a könnyét, a melylyel a szeretet örömeiben elárasztott. Mintha érezném gyüngéden ölelő karjait, a mikor ölébe vett és imádkozni tanított. Ujjjaival az ég felé mutatott:

— Nézd fiam, ott fenn, abban a szép kék országban lakik a jó Isten, onnan tekint le ránk, onnan nézi, hogy jók vagyunk-e? El ne felejtse ám imádkozni soha, mert akkor soha sem vesz föl abba a szép csillagos országba, a mely

telidestele van apró éneklő angyolokkal. A jókat, a kiket nagyon szeret, odaviszi mind.

— Azt hiszem, őtet nagyon szerette, mert korán elvitte magához abba a szép csillagos országba, a hol apró, fényes szárnyu angyalok énekelnek a jó Istennek.

— Mikor koporsójára az utolsó hantot rádobták, én ott állottam zokogó édes apám mellett, nem tudtam sehogyan tisztába jönni a helyzettel, miért kell az én jó édes anyámnak koporsóba fekiidnie, miért dobálják oly szivtelenül rája azt a sok földet, hogy utoljára semmit sem láthattam, csak egy szomorú sirkeresztet, rajta a hervadó hónapos rózsákból font koszorút. Nem akartam elmenni a sírjától, ott akartam maradni, hogy visszahívom magunkhoz, abba a kicsi szamafődeles házikómba, a melynek ablakjában olyan szépen virágoztak a muskátlik, a melynek a kerjét az én édes anyám tavasszal mindig oly szép virágokkal szokta teleltetni. Édes apám az ölébe vett és biztatott, hogy majd meglátjuk ám azt az édes jó anyát nemsokára, elmegyünk hozzá nemsokára, elmegyünk hozzája föl a menyországba.

— Igaza volt szegény jó apámnak is, nem soká maradt el az ő élete párjától. Nem találta nyugalmát sehol, hozzájárult egy régi betegsége is, elsorvadt ő is, egy félsztendő múlva az én egész biraodalmam az a két kereszt volt, a melyek a temetőben egymáshoz simulnak.

— Akkor tudtam már, éreztem már, hogy sokat, nagyon sokat vesztettem, pedig nem voltam több öt évesnél. Idegen emberek kezei alá kerültem, akikől kaptam ugyan kenyeret, de nem Isten nevében, a kik ruhát is akasztottak rám, hogy a szomszédok és ismerősök

meg ne szőlják őket, hogy így, meg úgy bánnak a szegény árvával. De a gondozkodásuk csak ennyire terjedt, a mit az-nélkül kaptam tőlük, legteljebb szidás és káromkodás volt. Imádságot ott nem hallottam, hanem az Isten gyalázását annál többször. Templomba nem szoktak menni, úgy mint a hogyan én jó atyámmal menni szoktam. Dolgoztak vasárnap ép úgy, mint hétköznap, káromkodtak, veszekedtek ép úgy, mint hétköznap.

— Egy ideig nagyon fájt a szívemnek a változás. Sokszor kimentem a kertünk aljába, ott sírdogáltam keservesen és hittam az én jó édes anyámat, édes apámat.

— Lassankint aztán feledni kezdtem. Hiszen nincs olyan sir, a mely be ne győpösödne, nincs olyan fájdalom, a melyre az idő gyógyírt ne tapasztana.

— Feledtem. Beleéltem magamat az új világba. Akadtak pajtások, a kikkel együtt átrosszalkodtuk a napot. Ha hazajöttünk, leszidták, megverték bennünket, másnap ujra kezdtük és ujra kifizettek.

Aztán iskolába kerültem. Nem mondom, hogy nem ragadt rám semmi, hiszen természetnél fogva eszes, gyorsföltogásu fiu voltam. Az oktatások, a melyekben az öreg tanító részesített, úgy meghatották sokszor a lelkemet. Éreztem, hogy milyennek kellene lennem, mit kellene csinálnom, bele is kezdtem akárhányszor a rendbe, hogy többé nem fogom régi pajkosságaimat követni, de mit használt, ha az otthoni példa, a melyet látnom kellett leköszörlötte rólam, a mi ott rám ragadt.

(Folyt köv.)

Mai lapunk 4 oldal.

is azt a liberalizmust, hiszen soha, mióta világ a világ, sehol egyetlen országban nem volt olyan Eldorádójuk, mint épen itt, ebben az árva Magyarországon. Kezeikbe kényszerítették majdnem minden újságot, hirdettehetik fizetett szoldosokkal a maguk dícséretét. De Magyarország földből élő, iparból élő lakossága, egyáltalán kis emberei csak kirva nézhetjük a pusztítást, a mit ősi házukon véghez visznek.

Egészséges gazdasági és kereskedelmi politikára van nekünk szükségünk, ha nem akarjuk, hogy ötven év múlva hazátlanok legyünk hazánkban.

Tudjuk, hogy a jelen kormány sokat akar tenni, de mit tehet, ha kezén-lában egy 33 éves gonosz rendszer bilincsei csörögnek.

Uj világot, új rendszert követelünk!

Hogyan alakulnak a szövetkezetek?

Ugy mondjuk el, a hogy hallottuk.

Nem volt nagyobb hatalom Bakony-Sárkányban annál a két nem keresztény szatécánál, a kik nem is olyan nagyon régen letelepedtek ott meg s rövid idő alatt oly szép rekordot értek el a vagyonszerezés terén, hogy a falu nagy része, ha nem is tisztelték őket, de félt tőlük s a szavakra első sorban hallgatott.

A falu bírja, a ki czim szerint a falu első embere lenne, csak statisztika szerepet vitt, a kit ide, vagy oda toltak, a mint nekik tetszett. A falu esze és pennája, a jegyző csak fűtő volt a gépezetnél, a nép az meg pláne csak a salsóbbrendű apró eszköze volt annak a nagy masinának, a melyet a két szatéc ur dirigált?

Őnök talán azt kérdezik, hogy hol volt tehát a falu legintelligensebb embere, a plebános, hiszen a hír szerint Dallmann József nemcsak művelt, eszes ember, de mint a felebaráti szeretet egyik önzetlen aranyiszví apostola, messze földön nevezetes ember, a ki csoda dolgokat művel, a ki évenként ezeket gyógyít meg, olyanokat, a kiktől a leghiresebb egyetemi professzorok lemondottak már. Kérdezik önök, hogy hol maradt el a plebános? Neki nagyon szomorú helyzetet szántak, ő mint egy bínbak állott a sokaság előtt. A népszerűtlenség minden eszközt felhasználta ellene épen a falu gépeinek fejtisztelt két kormányzója. Talán olvasóink is emlékeznek még rá, hogy körülbelül két esztendővel ezelőtt szomorú elvi harcok színhelye volt Bakony-Sárkány községe. Egy tanító lelkiismeretlensége nagy összeggel károsította meg a hitközséget. Ennek a természetes folyománya persze az lett volna, hogy a hitlen tanítót helyéről el kell mozdítani. De megindult az aknamunka, a község zúgott, mint a méhkas. Hogyan történhetett, hogyan nem, nem tudjuk, de szinte hihetetlen, hogy a jelszó az lett:

— A plebánosnak szűrét ki kell tenni a faluból.

Hire futott, sőt, ha jól tudjuk, egyik helybeli lapunk is könnyeket hullatott a szerencsétlen tanító sorsa felett és kikiáltották, hogy Dallmann plebános szivtelen, lelketlen nyomorgatója a szegény tanítóknak. Végre is az egyházi hatóság, a polgárral egyetértve a lelkiismeretlen tanítót, a ki melleleg meggyezve vizsgáit is elfelejtette a kitűzött terminusra letenni, elbocsájtották.

Az egész akcióból, a mely a plebános személye ellen irányult, egy volt bizonyos, hogy az aknások a két szatéc ur személyében összpontosultak.

A falu szegényedett, a keresztvizet nem látott urak pedig gazdagodtak. Törvénynek fittyet hánytak. El a vásárnapi munkaszünet megtartását hiába követelte tőlük a plebános,

hiába keresett orvoslást bárhol, mindenütt süket fülekre talált.

A két útletember monopoliának tekintette a községet, a melyet szabad tetszése szerint aknázt ki, ha kétszáz perczente dolgozóknak, az az ő dolguk, kinek mi köze hozzá, ne jöjjenek hozzájuk, menjenek lisztért, sóért Fejérvárra, vagy akár Budapestre; de míg ők a boltjaiknak urai, addig olyan árat szabnak, a milyen nekik tetszik.

Igy gyülemlt lassankint az anyag. Szegény plebános szomorodott szívvél látta, mint küzeleg népe az anyagi s vele az erkölcsi romlás örvénye felé, látta, mint veszi egyik a másik után a vándorbotot s indulnak kifelé idegen földre Amerikába.

Mit tegyen

Az új kor, az újabb viszonyok, egy újabb eszközt adtak a kezünkbe, a keresztény szeretet praktikus gyakorlatát. — Fogyasztási szövetkezetet fogok föllátni — mondá.

Mint mikor a dermesztő északi szél után langyos déli szellő melengeti fel a megkészedett földet, úgy változott meg egyszerre keresztvizet nem látott honfitársaink arculatja. Egyszerre kezes bárányokká változtak s keserves könyörgőre fogták a dolgot?

— Drága plebános ur! Vétettünk-e mi magának, hogy ily kegyetlen szív van magának hozzánk?

— Én, dehogyan haragszom, senkire sem haragszom, csak a népeimet szeretem.

— De hát mért akarja bennünket tönkre tenni, miért akar, hogy koldusbot vegyünk a kezünkbe, mi is, meg tőlünk a család is?

— De ha a plebános ur szövetkezet csinál, akkor mi meg fogjuk bukni, mert mi nem adhatunk olyan olcsón, mint a keresztényektől a szövetkezet.

— Hát már miért nem adhatnák olyan olcsón? Hiszen maguknak van már házuk, boltjuk, helyiségük, nekünk ezt mind úgy kell még beszerezniük? Maguknak nem kell üzlethelyet tartani, mint nekünk. Meg hát nekünk is csak perczente kell dolgozunk. Tíz, husz perczent nem elég?

— Áj vé! Nem lehet tőlünk olyan olcsón, mi megbukjuk magunkat, mi koldusok leszünk, mi földönfutó nyomorultak leszünk. — Aztán plebános ur, nem gondolta-e azt, hogy majd magának is sok dolgot adja majd a bolt? Így is sok a dolga, az a sok beteg fele idejét elveszi tőle, hát most a másik felet meg a szövetkezetben tölti el?

— Az igaz, hogy dolgom lesz sok. De hát inkább dolgozom, minthogy koldus népek legyek a lekipásztora, vagy az utolsó én is vegyem a sátorfámat és kivándoroljak Amerikába a többi után?

— Paptól nem illik a kereskedés.

— Mózes könyvében sincs benn, hogy másokat szabad megcsalni.

Meg nem keresztelt honfitársaink orra a természetnél fogva meghosszabbodva konyult le, a mikor minden erőlködésük hiába valónak bizonyult.

Természetesen itt egy újabb anyag van, hogy liberális lapjaink az elnyomott zsidók keserű sorsán zokogjanak. Halljuk majd ismét, hogy a néppárti papok kortestanyát csinálnak, hogy politikai tökélet kovácsolnak a szövetkezetekből. Itt a veszedelem! sikongja majd ismét a Székesfehérvár és Vidéke. Itt a szivtelenség! mely a „szeresd felebarátodat” törvényét kikacsagja és koldus tarisznyát akaszt a haza leghivebb polgárainak nyakába, a kik bármikor vért és életet készek áldozni Árpád honáért.

A bakonyársárány plebános megindította az akciózt, az első felhívás oly fényes eredménnyel járt, hogy csupán egy napon 3800 koronát irtak alá. Rövid idő múlva működésbe lép a szövetkezet, mi pedig várva-várjuk igen tisztelt lapársunknak, a Székesfehérvár és Vidékének működőit az újabb veszedelem miatt.

ÜDONSÁGOK.

— **Egyleti hírek.** A helybeli jótékony nőegylet **Szűgyény Marich** Julia védnök elnöklété alatt a városi takarékpénztár helyiségében rendes évi közgyűlést folyó évi január 6-án délután 3 órákor tartotta. A közgyűlés elnöki megnyitása után titkár felolvasta az egylet 1900. évi működéséről szóló elnöki jelentést, mely szerint a jótékony nőegylet mult évben 130 rendes segélyre felvett szegény között 3963 kor., rögtöni segélyre 2759 kor. összesen 6722 korona összeget osztott ki. 59 szegénysorsu iskolás gyermek látatott el téli ruházattal, melynek költsége 7.0 kor. 49 fill. Az egylet által létesített Erzsébet népkonyhából mult év téli szakában márczius 1-ig naponként 15 szegény látatott el ingyen élelemmel, erre az egylet saját pénztárából 317 kor. 62 fillért fordított. Ezt követte az egylet mult évi bevételei és kiadásairól betérjesztett pénztári kimutatás, melyre a pénztárnoknak a felmentvény megadatott. Elnöklő védnök a közgyűlés záradékán alábbi lendületes beszédével buzdította az egylet tagjait a további üdvös működésre.

M. t. hölgyeim!

A jótékony nőegylet lefolyt esztendei tevékenységét tüzetesen ismertető elnöki jelentést bizonyára megnyugvást és meglepéssel tudomásul venni méltóztattak.

Tisztelettel a rendelkezésre álló eszközökre, örvendetes eredményt mutathat fel ezuttal is a felebaráti szeretet szolgálatában álló egyletünk, a melynek kezelése alatt lévő népkonyha tavaly azon kitüntetésben részesült, hogy legfelsőbb engedély folytán az „Erzsébet” nevet vehette fel. Ezen, a trón fényét a legnemesebb szív meglével egyesítő név magyar hazánk áldása volt, s áldása leend a kezdet nehézségeivel küzdő szegény intézményünknek is, melyről reményleni akarom, hogy mindinkább megérdemelve a városi törvényhatóság részéről az idén is kinyert nagylelkű támogatást, — a legszelebb körökben is méltánylást talál. A november havi ruhakiosztásnál, — hála közönségünk kifogyhatlan áldozatkészségének, — azon örömben részesült egyletünk, hogy 59 iskolás gyermeket tetőtől talpig jó és meleg ruházzal látatott el, s e mellett a rendes segélyezés, s a rendkívüli, de igen gyakori eseteknél előforduló adakozás szakadatlanul folyik, úgy, hogy összefoglalván a jótékonykodás terén elért mindezen vívmányokat, eléggé nem méltányolhatom jeles tisztikarunk, a valódi nőesség teljes szerénységével, szó és feltűnés nélkül folytatott áldozatkész és áldásos munkásságát. Az egész egylet nevében tehát legmelegebb hálátam nyilvánítom mélytisztelt nagyérdemű elnökünk: Gebhart Ignácznak; szeretett alelnökünk: Karl Józsefnek; páratlan buzgalmu pénztárnokunk: Reé Istvánné urhölgyek Ó Nagyságaiknak, kik közül ez utóbbi valóban bámulatos kitartás és pontossággal megfelelő terhes állása minden feladatának. Fogadják nemkülönben a választmány összes tagjai mindenkor tapasztalt szives készségükért az Erzsébet népkonyha felügyeletével megbízott hölgyek, valamint a felruházást eszközölt bizottság tagjai, s ennek élén évek óta működő érdeműs elnöke: Schnetzer Nándorné urhölgy Ó Nagysága legőszintébb köszönetemet, melyben legyen szabad részesítenem továbbá Gebhart Bódog urat, az egylet titkári bokros teendői körül mindenkor kifejtett tapintatos buzgalmu fáradozásaiért.

A lefolyt esztendőben is nehéz felhők vonultak át egyletünk egén. Mély részvétellel emlékezem meg választmányunk egyik legregibb érdemes tagja: Szeppelt Nándorné urhölgy elhunytáról s szegényeinkkel együtt bánatosan siratom egyletünk nagylelkű jótékonyját: dr. Steiner Fülöp, egyházmegyénk felejtethetlen püspökét.

Végre, miután immigyen leróttam a kegyelet adóját halottaink emléke iránt, nem hagyhatom említés nélkül, hogy jótékony nőegyletünk is kivette a maga részét ez ősi koronázó városunkban lefolyt országos ünnepélyből, azon tehetőleg megjelenve s a honleányi lelkesedés

koszorúját helyezve Vörösmarty Mihály halhatatlan költőnk szobrára.

M. t. hölgyeim! Nagy és jelentőségteljes esztendő, egy új század felkelő napjának első sugarát virradt reánk! Nem ismerjük a be-köszöntött év folyását, sőt azt sem sejtjük, mit rejt magában a legközelebbi percz vagy óra. Sőtét előttünk minden, s én mégis megnyugvással tekintek a jövőbe. Nem merem megnyuglani, hogy nyomor, inség és nélkülözések nem fogják többé gyötörni az emberiséget s én mégis bízom a jövőben, mert bízom az Istenben, az özvegyek és árvák Atyjában! Igenis bízom azért is, mert érzem, hogy habár sirha fog szállani nemzedék nemzedék után, s réges-régen porladni fognak a mi sziveink is, vagy legalább a mi azoknak halandó része volt, — dob-banni fognak új életre ébredt más szivek s városunk szegényei elhagyva nem lesznek soha! Igenis bízom jövőjében egyletünknek, összefüzi azt az irgalmasság cselekedetein kívül ugy szólván a legyengédebb hagyomány is, melyet átvettünk mi elődeinktől, s mely majdan utó-dainkra száll. Ennek kizárólagosan, azaz felejt-hetetlen Anyám s Nagyanyám emlékének köszönöm én azon kiváltságot, hogy utánuk elfoglaltam eme diszes helyet, a melyen Nagyságtok részéről mindig csak elnézést, megható jó indulatot tapasztaltam. Fogadják érte legőszintébb köszönetemet, fogadjja mindnyájunk nevében városunk nemeslelkű közön-sége kegyes pártfogása, a sajtó szíves támoga-tásáért legbensőbb hálám! Aldja meg az öök Isten egyletünk minden tagját ez új esztendőben s tartsa fenn a székesfejérvári jótékony nőegyletet vigaszul a szegényeknek, istápu! a szegényeknek a jövő század határáig! Az Isten nevében megkezdett üdvös működést folytassa Isten nevében hiven, kitartással, rendületlenül! Ugy legyen!

— **Uj Szt-Antal szobor.** Velenczén a mult vasárnap áldotta meg Beleznay István plebános szép-beszéd kíséretében — azt a pompás kivitelű szobrot, melylyel Kőnig Gézáé az. Né Gizella urnó a templomot megajándékozta. Jobban mondva, az a kedves szobor nemcsak a templomot fogja díszíteni, hanem a szegények és elhagyottak szemében is a hála és öröm könnyeit fogja fakasztani. Szinte csodálatos, mily gyorsan terjed a páduai nagy szent tisztelet s a mi ezzel kapcsolatos a jó, sziveknek áldozatkészsége. Ez az igazi felebarát szeretet! Mennyire különbözik azokétól, a kik plakátokon, a liberális újságok vezércikkeiben, tárczáiban, napihíreiben zúgják bele a nagy világ füleibe, hogy N. N. a ki melleleg megjegyezve hirtelen fölgázdagodott, ezer kenyeret (500 frtot) adott a szegényeknek.

— **Hitoktatás a katonaraboknál.** Zurna Károly altábornagy, az V. honvédkerület parancs-nokának kezdeményezésére az egyházmegyei hatóság elrendelte, hogy a helybéli honvéd-kerületi fogházban elhelyezett katonai fegyenz-ker két hetenként hitoktatásban részesüljenek. A missziószermunkát a felsővárosi segédlelkészek felváltva végzik s azt mult pénteken kezdte meg Sealey József felsővárosi káplán, kit, mint értesülünk, példásan rendben, figyelmesen s ugy hiszszük, nagy lelki haszonnal hallgattak leg-ujabb tanítványai.

— **Kinevezések.** A Szent-György közor-háznál rendszeresített ellenőri állásnak betöl-tésével a vármegyei közigazgatási hivatalban üresedésbe jött állásra Kirits József joghall-gató, ennek helyébe Jaborek Viktort, s ennek helyébe Hessky László joghallgatót léptette elő az alispán.

— **A tél halottja.** Tegnap d. u. 4 óra táj-ban a hal-téren levő Kaltnecker-féle ház sarkán kuporgott megdermedve egy szegényesen öltö-zött asszony. Az arra czirkáló rendőr megszó-lította az asszonyt, a ki hosszas nógatás, dör-zölés után már csak annyit tudott mondani, hogy Várpalotára való. Később egy targonczán a városházára szállították a már halálra fagyott nőt, a hol orvosi segély közbenjöttével sem lehetett már életre kelteni. Holtan szállították be a kórház halottas kamrájába. A rendőrség a személyazonosság megállapítása iránt a szük-séges intézkedéseket megtette.

— **Jutalomjáték.** Holnap, azaz szerdán lesz a színtársulat egyik derék és ambiciozus férfi tagjának, Déri Bélának jutalomjátéka, mely alkalommal „Az első vihar“, Herczeg Ferencz legújabb vigjátéka kerül színre. Midőn a közön-ség figyelmét ujjal felhívjuk e nálunk általa-ban előzőösen ismert, törekvő és szorgalmas színész jutalomjátékára, egyszersmind egy kis helyreigazítással is tartozunk a legutóbb e tárgyban megjelent közleményünkre vonatkozó-lag. Nevezetesen Fűti Frida nem Olga sze-repében fog fellépni, hanem mint Béni gyerek fogja az előadást kellemes együségével minden-esetr: érdekessé tenni. Ugy hiszszük azonban, hogy ez teljesen mindegy; a kis naiva minden szerepben ugyanaz a kedves alak marad, mint a kit a közönség sinpathiájának jelével már annyiszor kitüntett.

— **Szobátüz.** Tegnap este 7 óra tájban Bartos Málvin iskola-utcai lakásán gondatlan-ság következtében tűz ütött ki, a mely hogy komolyabb következmények nélkül mult el, nem köszönhető másnak, mint hogy idejekorán észrevették. A szobából fűthető kályha ajtaján ugyanis a parázs kihullott s a kályha mellett levő farakás, majd a divány is tüzet fogott. A tűz később a szomszéd lakosztályba is áthara-pódzott, melyet Mányai Aranka szüvésznő bir albérlébe. A művészönö halálra rémulve az emeleti lakás ablakán át hagyta el lakosztályát Simon Sándor tüzőltő alparancsnok asszisztá-lása mellett. A tüzet rövid idő alatt sikerült elfojtani.

— **Közigazgatási bizottsági ülés.** Fejérvár-megye közig. bizottsága ma d. e. 10 óraker tartotta rendes havi ülését Fiáth Pál báró elnököle mellett. A szokásos hivatalos jelen-téseket a bizottság vita nélkül tudomásul vette, különös érdeklődést két ügy keltett. Az egyik a kórház ügye volt: a kórházi választmány ugyanis az új közkórház költségvetését fel-terjesztette a helygymnasiszteriumhozjóváhagyás végett. A miniszter szabálytalannak találta az eljárást s nem is hagyta jóvá a költségvetést s egyidejűleg utasította a törvényhatóságot, hogy szabályszerű tárgyalás után küldessék fel a költségvetés. A közig. bizottság daczára, hogy a miniszter az aljegyzőnek, főpénztárnok-nak és főszámvevőnek megállapított 300—300 kor. tiszteletdíját törölte, a közgyűlés elé pártolólág terjeszti a választmány előter-jesztését.

Sokkal nagyobb érdeklődést keltett dr. Pajsz Gyulának az alispánhoz intézett inter-pellációja a december havi közgyűlésen meg-ejtett közig. biz. tag-választás tárgyában. Hely-teleniti, hogy a tisztikar epén akkor, midőn a központi tisztikar hibája folytán a tárgysoro-zatban a kilépő bizottsági tagok nevei tévesen voltak jelezve, a központi tisztikar egy része jónak látta a közig. bizottságot a neki nem tetöz elemelt purifikálni. Helytelen, hogy — a mennyiben a bizottsági tagok nagyon is gyér számban jelentek meg — a tisztikar döntő szavazatával választassék: az a bizottság, mely a tisztikar ellenőrzésére van hivatva, sőt felette a fegyelmi jogot gyakorolja. Kérdi az alispánt, hajlandó-e jövőben a választást oly időben tar-tandó közgyűlésre kitűzni, amikor a biz. tagok nagyobb számmal megjelenhetnek.

Hussár Ágost alispán a tisztikar nevében visszautasítja a vádat. A tisztviselők szavazati jogokkal éltek s ebben őket meggátolni nem lehet. A közgyűlési határidő megváltoztatását meg nem ígérheti, mert ez a közgyűlés hatá-s-körébe tartozik.

Szűts főjegyző beismeri, hogy tévedésből a kilépő biz. tagok neveit nem helyesen közölte, de ez kötelessége nem lévén, mulasztást nem követett el, különben is tévedését a közgyűlés napján helyrehozta.

A vitát a főispán zárta be s megnyug-vással vette tudomásul a bizottság, hogy a szabályrendelet megváltoztatásával oda fog tö-rekedni, hogy a decemberi közgyűlés korábban tartassék.

Még Festetics gróf tanfelügyelő referá-dájára kellene reflektálnunk, erre azonban hely szűke miatt csak legközélebbi számunkban ter-jeszkehdünk ki.

— **Az egyévi önkéntesek öröme.** A közös hadgymnasiszter 1900. évi 3757. számú rende-lével megengedte, hogy a ténylegesen szolgáló egyévi önkéntesek, kifogástalan viselkedés és megfelelő előmenetel esetében, már három hónapi tettleges szolgálatt után, *czimzetes örvezetők*ké kinevezethetnek. Így tehát ez-ntul az október elsején bevonuló egyéves önkéntesek már január elsején czimzetes örvezetők lehetnek.

— **Nőváltoztatás.** Alsó-Alapi születésű Gansl József vezetéknévét beügymnasiszteri engedélylyel „Gerőre“-re változtatta.

— **Fizelési képtelenség.** A mint a bécsi hitelezők védőegyesülete közli, Singer Ede papir- és könyvkereskedő, azonkívül nyomda-tulajdonos fizetésképtelenségét jelentett s e szerint most erősen egyezkedik szerencsétlen hitelezőivel. Szinte csodálatos, hogy egy ilyen czég, a mely a zsidóságnak oly erős támazsa volt, ő, kinél a specialis zsidó szellem és érde-kek ápolására zsidóbetűtökkel és német szöveggel újság is jelent meg, hogy az ilyen czég is kénytelen beadni a derekát. Avagy talán phónix madárral lesz dolguak, a mely elham-vad, hogy poraiból új életre keljen? Várjuk ki!

— **Itélet.** Kovács János 25 éves, alcsuthi születésű jelenleg budapesti lakos, c. s. és kir. szab. déli vasutársaságnál ideiglenesen alkalmazott kocsivezetőt lopás büntéte, valamint család vétsége miatt a Budapesten megtartott nyilvános főtárgyaláson 7 hónapi fogházra ítelték.

„Szinházi kritika.“

A „Székestehérvár és Vidéke“ című helyi lap hasábjain a fenti czim alatt durva támadás jelent meg „egy színházlátogató“ tollából, mely „A gyimesi vadvirág“-ról megirt ismertetésünk ellen irányul. Öszintén megvallva, midőn első ízben értesültünk arról, hogy valami replika-féle jelent meg kritikánk ellen, — bár nagy jelentőséget nem tulajdonítottunk az egésznek, igen megdő dolog lévén a szegény Géczynek tiszavirág éltű dícsősége és gyors bukása fölött vitatkozni, — mégis örültünk, hogy alkalmunk nyilik legalább egy kis polemikai folytatni, megvitatni a dolgot minden oldalról, már a mint nemes hangú irodalmi vitákban szokásos, annál is inkább, mert színikritikusunk lapunk terjedelme miatt a részletekre ki nem terjed-hetett. Meg aztán minden ember tévedhet s így nem kevésbé örültünk volna, ha valaki a téve-désről meggyöz bennünket, a mire mindenesetre a hírlapi eszmecsere igen alkalmas.

Sajnálattal kellett azonban konstatálnunk, hogy a „Szinházi kritika“ czim alatt megjelent replika-féle egyáltalán nem alkalmas ezra, hogy annak alapján bármennyű irodalmi vita kifej-lődhessék, olyannyira, hogy semmitmondó, de durva hangja miatt tulajdonképen szóra sem érdemes. Nincs benne egyetlen gondolat s egyet-len eszme, melylyel igazolni tudta volna azt, hogy mi jögon merte a t. „színházlátogató“ felemelni szavát kritikák, illetve kritikuskunk ellen, a ki a kritika feltétlenül tiszteltreméltó függetlensége és szabadsága alapján írta azt, a mit irt, legyen az jó vagy rossz, igazság vagy tévedés; nincs beane egyetlen érv, melylyel álláspontját igazolná, annál kevésbé pedig, hogy Géczy darabját megvédelmezhetné, hanem sületlen durvaság annál több. Allítólag nem ismeri a szerző személyét, mégis a leg-vastagabb személyeskedés hangján, fölényes póffeszakdedéssel s lenéző kicsinyléssel beszél róla, mint a ki sokkal kisebb kaliberű ember s kevésbé hívatott arra, semhogy a nagy Géczyről bírálatot mondjon, bárha a „helyi“ sajtó láthatárán feltűnő fényes csillag is. A

Bár az ily. selejtes semmisségre választ adunk nem kellene, mégis megteszük, hogy azt kell értékére szállítsuk. Nem fogunk öreg agyakkal előállani, mert hisz verébre ágyuval lövöldözni felesleges.

Fentebb említettük, hogy a t. „színházlátogató” nagy hangon dicsőíti Géczyt és „Gyimesi vadvirág”-ját, a nélkül azonban, hogy álláspontját bármivel is igazolná. Hát csakugyan ki lehet böngészni szavaiból olyasfélét, a mire a t. „színházlátogató” nemes meggyőződését alapítja s ez nem egyéb, mint hogy a darab „fűlbemészó dalai immár minden magyar ember verébe átmentek,” s hogy „a vig muza első homi templomban állandóan repertoire-on van” stb. Ez nem tréfa, ezt a t. „színházlátogató” úr mondotta! Sajnáljuk, hely szűke miatt nem oktathatjuk ki ezt az urat arra részletesen, hogy azokat a bizonyos népdalokat, melyek szerinte oly nagy varázsrőt kölcsönöznek a darabnak, nem Géczy komponálta s hogy ezek a darab kompozíciójára befolyással nincsenek, mert hisz akkor elegendő lenne csak a „Lohengrin nászindulóját” s hasonló zeneszámokat beszólni valamely silány darabba, hogy abból remekmű legyen! Arra nem hivatkozunk, hogy olyan merész legénynek, a ki hivatalan szembe mer szállni és pedig a nyilvánosság előtt egy lap véleményével, irodalmi meggyőződését nem szabad egyedül arra alapítani, hogy valamely színmű műsoron van-e vagy nincs, mert hisz a „Goldstein Számi” is állandóan műsoron volt annak idején, mégis tudja róla mindenki, hogy mekkora hülyeség. Mindezt tudnia kellett volna már akkor, mikor helyke hányavetességgel a sorompó elé állott. Mert nem úgy van ám az csak, hogy kiszálló a sikra az ilyen vagy amolvan véleményemmel s hirdetem nagy hangon irodalmi elveimet, a melyeket hírlapokból, lexikonokból s szóbeszédből meritettem hanem legény kell ám oda, még pedig erős legény, aki biztos kézzel forgatja a fegyvert és szilárdnak érzi lábai alatt a talajt! On pedig, t. „színházlátogató” úr, bocsanát, de arról ítélve, hogy a „Gyimesi vadvirág”-ot egyedül dalainak szépségével tudja igazolni, e téren nagyon, de nagyon gyenge legény lehet!

Szinte resteljük, hogy irodalmi vita helyett ilyen köznapi igazságok kijelentésével kell a t. „színházlátogató” úr banális, semmitmondó kurjantásainak élet elvenni, de mit czáfalgasunk, midőn nem találunk az egész fürmedvényben semmi olyant, a mi arra érdemes lenne! Talán arra remléktőlünk, hogy „a mi vezér-elvünk a secessio”, hogy „angol és francia tekintélyekre hivatkozunk” — hisz mindennek

az értelmét a találós mesék könyvéből kellene előbb kiböngészni, hogy megfelelhessünk rá. De nem is irodalmi vitáról van itt szó, hanem izetlen hecczelődésről, mert ha csakugyan irodalmi vitát akartak volna kezdeni, ugy nem képzelnék a „Sz. és V.” szerkesztőjét annyira ügyefogyottnak, hogy nemes buzgalmában saját lapja ellen folytasson vitát esztelen összevisszasággal. Mert lássuk csak, mit ír a „Sz. és V.” ugyanezen darabról a december hó 29-iki számában? „Géczy Istvánnak e gyenge kompozíciójú darabját adták elő . . . A szálon nyelven beszélő kecskepásztorok langyos érzélgéséből, erőltetn kitérésű bajos elfogadhatóvá tenni . . .”

Mit szólunk ehhez? Nemde szégyenletes blamázs!!!

Et nunc venio ad fortissimum . . .! A „színházlátogató” úr a következőket írja: „Sajnos, nincs helyben Nemzeti Múzeum, hogy annak hírlapkönyvtárában felkutathatók az ön kritikájának eredetijét”. Erre nézve a közönség elfogulatlan ítéletét kérjük ki, mennyiben érdemli meg a tisztességes elbánást ez az ember, a ki a nélkül, hogy egyetlen támpontja is lenne alávaló gyanujának, helyke legényként kivágja esztelen handa-bandázása közben ellenfelére a lesujló vádat: plagizátor! — mikor nagyon is jól kellett tudnia, hogy mindaz, a mit az általa megtámadott cikk tartalmaz, jól vagy rosszul, de teljesen önállóan van megírva, szemben a lapok által leginkább elfogadott véleményvel, függetlenül minden tekintélytől, a vélemény-szabadság sérthetetlen jogainál fogva! Nem tekintve azt, hogy ez által épen valami különleges értékűnek becsüli azt a kritikát, mint a mely a vidéki sajtóban szinte szokatlan „csillagként” jelent meg, — hisz épen ezért támadja meg ő, a tekintélyek véleményén élő emberke, — tehát mikor plágiummal vádol, tudatosan valótlan állít és sokkal jobban sajnáljuk, sem hogy tettét valódi néven megnevezzék.

Egyébiránt azt a köszönetet, hogy a „színházlátogató” úr önmaga által is elismert, elmaradt műizlését helyes irányba való fejlesztésére közreműködtünk, nem remélve is szívesen vettük, sőt, mi több, hajlandók vagyunk általános emberbaráti szempontból a t. „színházlátogató” urnak — bár nem ismerjük s így személyt bántani nem ezélünk — az irodalmi tisztességről s az esztetikából szerkesztőségünkben órákat adni. Addig is becses figyelmébe ajánljuk a grammatikát, de főleg a mondattant.

Erősen hiszünk, hogy ez az ügy részünk-ről teljesen letárgyalatott.

Felelős szerkesztő: Bilkei Ferencz.

Lakásváltoztatás.

Dr. PALÁNSZKY MIKLÓS kerületi orvos, sebész-műtő (Operateur), lakását Dinnye-utca 24. szám alatti házába helyezte át.

Rendel. d. e 8—9 és d. u. 2—4-ig.

Építésszek, építőmesterek és háztulajdonosok figyelmébe ajánlja gyártmányát az

ELSŐ MAGYAR

„SCAGLIOL” építőlemez-gyár

TATA-TÓVÁROS.

A szabadalmazott építőlemez, nyaralók, lakóházak, amerikai jégvermek, gazdasági és gyári épületeknél vagy ezek átalakításánál kiválóan alkalmas.

Tűz és fagymentes, teljesen száraz mennyezetek, boltozatok, kerítésfalak, válaszfalak, kémény és szelőztető csövekhez alkalmas, gomba, féreg és salétrom mentes anyag.

Új, gyors és a legolcsóbb építkezési rendszer.

Magyarozó füzetek és egyes anyagok árai díjtalanul küldetnek.

Beton és Cementárugyár.

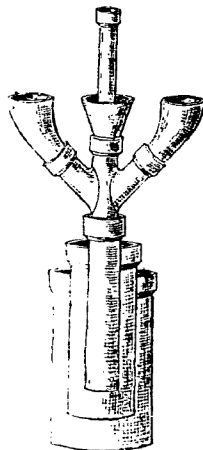
Szabadalmazott

(Zissler rendszer) sodronyszövet-betétű betoncsövek, könyök, tölesér és elágazások bármily átmérővel, továbbá lábazati-kövek, lépcsők, kéményfedkövek és cement önrakó lapok állandóan raktáron vannak. — Istálló jászolyok, etető és itató vályuk jutányos árban készíttetnek.

SZYOBODA GYULA

ÉPÍTÉS

TATA-TÓVÁROS.

A sajnós oly gyakran előforduló szentségtörő

templom rablások

folytán a Trieszti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali) elhatározta, hogy a **templomokban, klastromokban** és **imaházakban** levő értéktárgyak

betöréses lopás elleni biztosítását

is elfogadja és ezen biztosításokra vonatkozólag igen olcsó díjtételeket és a legelőnyösebb feltételeket szabta meg.

Ennélfogva bátorodunk a nagys. és főtisztelendő papságnak egy ily

betöréses lopás elleni biztosítás

megkötését legmelegebben ajánlani.

Bővebb felvilágosítást a legnagyobb készséggel nyújt

A cs. kir. szab.

Trieszti általános biztosító társulat

magyarországi vezérigynöksége és az összes képviselők.

Nyomatott Számmer Imre könyvnyomdai intézetében, Székesfehérvárott.